

ЕТНІЧНОКУЛЬТУРНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО ПРОСТОРУ ТА «ТЕКСТУ» МІСТА

Раціоналізована сучасна цивілізація дедалі перетворює людину та її творчу сутність в «елемент» складної організаційної системи. Світ індивідуальної і колективної свідомості, поєднаний етнічною ідентифікацією, засвоюється масовою культурою. Сучасна глобалізаційна цивілізація стереотипізувала свідомість, переконуючи людину в «простоті» буття і її цінностей.

Великі міста, особливо мегаполіси, піддані найбільш сильному впливу інформаційних потоків, саме такі міста є каталізаторами етнічних, культурних, цивілізаційних перетворень у суспільстві.

Звичайно, історія міста містить у собі тривалий період, протягом якого він існує тільки як матеріальний об'єкт, лише поступово накопичуючи знакові, символічні значення різних планів і тільки згодом займаючи місце в семіосфері культури. Співвідношення і взаємодія сформованої мови і тексту, що формується, і складають собою картину культурного простору міста. Ю.М. Лотман відзначає, що місто-текст є причиною і творцем своєї історії, міфології, літератури й одночасно їхнім наслідком і творінням. При цьому в кожній ланці семіотичного механізму виявляються не мертві однозначні зв'язки, а динамічні відносини, що припускають можливість вибору і певний ступінь його непередбачуваності. Це обумовлено тим, що всі процеси семіотичного будівництва здійснюються людьми, що виступають і носіями індивідуальної свідомості, і учасниками формування естетичної свідомості цілого народу.

Донедавна соціогуманітарні науки приділяли недостатню увагу впливові ментальностей на розвиток естетичної культури. Потрапляючи на певний «ментальний ґрунт» і сприймаючи умонастрої конкретного етносу, вже існуючі ідеї одержують етнічне забарвлення, ніби адаптуючись під запити певної етнічної спільності. З іншого боку, у процесі художнього виробництва важливу роль грають ментальні стереотипи й установки етнічного середовища його учасників.

Тобто осмислення утворення певної етнокультурної картини міста шляхом створення культур-текстів творчою елітою є не що інше, як перетворення усвідомлених символічних зразків, що були знайдені у повсякденному житті усієї етнокультурної спільноти.

Таким чином, різноманітні стилі мислення стають рівноправними творцями написання міського етно-тексту.

Отже, те, що ми традиційно вважаємо єдиним змістом духовного життя є лише видимою частиною «айсберга» духовного життя суспільства.

Звичайно, більшість мешканців мегаполісу є споживачами інтелектуальної і художньої інформації, яку створюють і втілюють в життя творці етнокультурного «продукту». І хоча менталітет мешканців міста не може являти собою єдиний психічний субстрат з подібними мислеформами, певна узагальнена спільність у сприйнятті малої батьківщини завжди присутня.

Розглядаючи місто як особливий, унікальний просторово-часовий та аудіально-візуальний текст, ми не можемо не говорити про вплив етнічного менталітету на артефакти релігії, філософії, моралі, що складаються в певну мозаїку, створюючи особливий стиль міста. Особливі етнічні «стилі світосприймання», формують художньо-естетичний простір сучасного міста, відбиваючи стан «народного духу».

Таким чином, стає зрозумілим, що однією з найбільш значних проблем є специфіка кореляцій смислоутворюючого міського тексту з особливостями менталітету мегаполіса, адже інтенсивність переплетіння інформаційних потоків великого міста значним чином визначає контекст цього взаємозв'язку.